

Journal of Human Rights and Peace Studies

journal homepage: <https://www.tci-thaijo.org/index.php/HRPS/index>

Stuart Hall and New Ethnicities: The Proposal for Cultural Diversity

สัจวัต ฮอล และความคิดชาติพันธุ์ใหม่: ข้อเสนอสำหรับพหุวัฒนธรรม¹

Bundit Grivijitr/บัณฑิต ไกรวิจิตร²

Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University, Pattani Campus

/คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Email: bundit.g@psu.ac.th

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Article History:

Received :1 May 2019

Revised :22 Aug 2019

Accepted :30 Oct 2019

Keywords:

Stuart Hall

The New Ethnicities

Cultural Diversity

Multiculturalism

Essential Identity

The famous British scholar, Stuart Hall, who was the immigrant from Jamaica had ever analyzed, criticized and proposed the solutions for social problems in ethnic conflict, ethnic minorities in Europe and other countries that implemented multiculturalism policies in 1980s. But Hall's proposal did not get attention and be adopted as a policy while the leaders of countries such as Germany, England, had come out to declare the failure to implement cultural diversity policies. The researcher found that in the new ethnic concepts (new ethnicities) in 1995, an analysis showed the struggle of black people, immigrants and minorities who used the essential identity of ethnicities to adjust relationships from being oppressed in England and the United States. Hall criticized this would cause long-term problems such as making identity to be political issues would cause the minorities could not harmonize themselves with societies that had social and cultural diversity. Moreover, Hall had also proposed everyone to think of a new ethnic style which was to create coordination with people who had different ethnic backgrounds, without causing their identity to become an identity that had problems in reducing differences both inside and outside the group and back

¹ บทความวิจัยด้วยงบประมาณส่วนตัว จัดทำขึ้นในปี 2561-2562

² นักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำแผนกวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

to support the adaptation, the fusion of different people to be able to shift their social status and made the concepts that supported social and cultural diversity to have the hegemony in societies.

บทคัดย่อ

คำสำคัญ:

สจิวต์ ฮอลล์

ชาติพันธุ์แนวใหม่

พหุนิยมทางวัฒนธรรม

อัตลักษณ์ในเชิงสารัตถะ

แนวคิดของ สจิวต์ ฮอลล์ (Stuart Hall) นักวิชาการผู้มีชื่อเสียงแห่งประเทศอังกฤษ ผู้มีภูมิหลังเป็นผู้อพยพจากประเทศจาไมกา ได้เคยวิเคราะห์ วิจาร์ณ นโยบายพหุนิยมทางวัฒนธรรม และนำเสนอแนวการแก้ไขปัญหาสังคมในเรื่องความขัดแย้งในเชิงเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ชนกลุ่มน้อยในประเทศยุโรปและประเทศอื่น ๆ ที่ดำเนินมาตั้งแต่ในช่วงทศวรรษที่ 80 แต่ข้อเสนอของฮอลล์ไม่ได้รับความสนใจและนำมาเป็นนโยบาย ในขณะที่ผู้นำประเทศ เช่น เยอรมัน อังกฤษ ต่างก็ออกมาประกาศความล้มเหลวในการดำเนินนโยบายพหุนิยมทางวัฒนธรรม ผู้เขียนค้นพบว่า เฉพาะแนวคิดชาติพันธุ์แนวใหม่ (new ethnicities) เมื่อปี ค.ศ.1995 บทวิเคราะห์แสดงให้เห็นถึงปัญหาการต่อสู้ของคนดำ ผู้อพยพ ชนกลุ่มน้อยที่ใช้อัตลักษณ์ในเชิงสารัตถะ (essential identity) ทางเชื้อชาติมาปรับความสัมพันธ์จากการถูกกดขี่ในประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา ฮอลล์ได้วิพากษ์ว่าจะสร้างปัญหาในระยะยาว ได้แก่การทำให้อัตลักษณ์กลายเป็นเรื่องการเมืองและกลับจะยิ่งยุ่งยากจนไม่สามารถประสานตนเองเข้ากับสังคมที่อยู่อาศัย ที่มีความแตกต่างหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม ฮอลล์ได้เสนอให้คิดในเชิงชาติพันธุ์แนวใหม่ คือการสร้างการประสานกับผู้คนที่มีความแตกต่างทางชาติพันธุ์ ชนชั้น โดยไม่ทำให้อัตลักษณ์ของตนเองกลายเป็นอัตลักษณ์ที่มีปัญหาในเชิงลดความแตกต่างทั้งภายในและภายนอกกลุ่ม และกลับเข้ามาสนับสนุนให้เกิดการปรับตัว หลอมรวม คนที่มีความแตกต่างให้สามารถขยับสถานะทางสังคมและทำให้แนวคิดสนับสนุนความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมครองอำนาจนำ (hegemony) ในสังคม

บทนำ

นักมานุษยวิทยามีทั้งให้ความสนใจและต่อต้านเกี่ยวกับการจัดประเภทกลุ่มชนโดยใช้เชื้อชาติมายาวนาน อย่างเช่น การวิพากษ์การจัดแสดงชาวอัฟริกันปีกมี โอตา เบงกา (Ota Benga) ว่ามาจากการใช้ทัศนคติที่ยึดเอา “ชาติพันธุ์ตนเองคือศูนย์กลาง” (ethnocentrism)³ กรณีนายเบงกาถือเป็นกรณีหนึ่งที่นัก

³ ความคิดการยึดถือยึดถือชาติพันธุ์ของตนเองคือศูนย์กลาง คือการใช้เชื้อชาติและชาติพันธุ์มาจัดประเภทคนเพื่อลดทอนคนอื่นและเพิ่มสถานะของชนชาติของผู้จัดให้สูงกว่าคนอื่น ในประวัติศาสตร์ได้เกิดการกระทำที่โหดร้ายต่อมนุษย์ด้วยกัน เช่น บังคับให้คนอื่นกลายเป็นทาสและนำมาค้าขายเป็นสินค้า หรือฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (genocides) หากเกิดการตัดสินว่าคนอื่นต่ำต้อยและไม่ใช่มนุษย์ เช่น ตัวอย่างเมื่อปี 1890 สเปนได้ฆ่าล้างหมู่บ้านชาวอัฟริกันปีกมีที่ทวีปอัฟริกา เพราะคิดว่าพวกเขาไม่ใช่มนุษย์เนื่องจากมีพื้นแหลมคมคล้ายสัตว์ และมีบาทหลวงชาวอเมริกันได้นำเด็กน้อย

มานุษยวิทยานำมาเป็นตัวอย่งนานมากกว่า 100 ปี ประเด็นข้อถกเถียงสำคัญก็คือก็คือ “ใครคือมนุษย์ แต่ที่ยากมากกว่าก็คือ ใครเป็นมนุษย์มากกว่ากัน และใครเป็นมนุษย์มากที่สุด” (Bradford & Blume, 1992, p. 29) จากความเชื่อโดยสนิทใจว่าชาติพันธุ์ตนเองคือผู้ที่เจริญกว่าดั่งงามกว่าชนชาติอื่น ได้แผ่ขยายและถือเอาเป็นแบบอย่าง จากกำเนิดที่ยุโรปได้ย้ายมาครอบงำในเกือบทุกที่ นานาประเทศเกิดความยึดถือว่าตนเองสำคัญกว่าชนชาติเพื่อนบ้านและที่อื่น ๆ ความคิดดังกล่าวเป็นความผิดพลาดที่ฝังรากลึกอยู่ในระบบการตัดสินคุณค่าความเป็นมนุษย์ ส่งผลให้เกิดเหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ผู้คนนับล้านคนถูกฆ่าตายเพราะว่ามีสีผิว ความเชื่อวัฒนธรรม ศาสนา หรือลักษณะของร่างกายในเชิงกายภาพแตกต่างจากกลุ่มตนเอง ในช่วงศตวรรษที่ 20 นี้เอง ฟรานซ์ โบแอส (Franz Boas) แอชลีย์ มอนตากู (Ashley Montagu) และมากาเร็ต มีด (Margaret Mead) อธิบายว่า การการบิดเบือนความจริงทางวิทยาศาสตร์และนำเชื้อชาติมาใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง ทำให้ความเชื่อเกี่ยวกับเชื้อชาติกลายเป็นมายาคติที่อันตรายที่สุดของมนุษย์ชาติ (Haviland, Prins, Walrath, & McBride, 2005, p. 81)

การอธิบายถึงเชื้อชาตินิยมได้เปลี่ยนแปลงไประหว่างทศวรรษ 1980 ถึง 1990 จากการใช้ในหมู่ผู้ต่อต้านอาณานิคม ได้ขยายมาสู่ประเด็นการเพิ่มสิทธิพลเมืองและต่อต้านการแบ่งแยกสีผิว สถานการณ์ช่วงนี้ประเด็นเชื้อชาตินิยมได้ขยายวงแผ่กว้างจากระดับประเทศสู่ระบบทุนนิยมโลก เชื้อชาตินิยมได้พัฒนามาเป็นรูปแบบใหม่ของกระบวนการเหยียดเชื้อชาติ (new racisms) (Mullings, 2005, p. 667) ท้ายศตวรรษที่ 20 สู่ศตวรรษที่ 21 การบริหารจัดการเชื้อชาติแบบใหม่ได้ใช้การเหยียดเชื้อชาติมาจัดประเภทคุณค่ามนุษย์ว่ามีแบบลดหลั่นและฉกฉวยคิดทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองเข้าไว้ด้วยกันอีกด้วย เช่น ปัญหาความไม่เท่าเทียมทางเศรษฐกิจ ความยากจน และการกีดกันในระดับโลก (Thomas & Clarke, 2013) ในศตวรรษที่ 21 ปัญหาที่สำคัญที่สุดคือการอพยพเข้าสู่ประเทศยุโรปจากปัญหาการทำสงครามในหลาย ๆ ครั้ง ทำให้ประเทศที่รับผู้อพยพมีนโยบายพหุนิยมทางวัฒนธรรมรองรับการจ้ดระบบความแตกต่างหลากหลายของผู้คน (Valluvan & Kapoor, 2016) ซึ่งสามารถตรวจสอบนโยบายการกีดกันทางเชื้อชาติได้ในแต่ละรัฐ (Rzepnikowska, 2019)

เชื้อชาติคืออะไรกันแน่เป็นหัวข้อที่ถกเถียงร้อนแรงมาก สามารถจัดกลุ่มแยกมุมมองออกได้เป็นสองขั้วคือ กลุ่มแรกเชื้อชาติคือองค์ประกอบทางชีววิทยา (race as a biological construct) และกลุ่มที่สองเชื้อชาติถูกสังคมประกอบสร้างเชื้อชาติ (race as a social construct) การอธิบายความหลากหลายของวัฒนธรรม

ชื่อ โอตา เบงกา (Ota Benga) ซึ่งรอดมาจากเหตุการณ์ บาดหลวงได้นำ โอตา เบงกา มาขายเพื่อให้อัดแสดงที่สวนสัตว์ในรัฐนิวยอร์ก โดยถูกขังให้อยู่กับลิงอุรังอุตัง (Haviland, Prins, Walrath, & McBride, 2005, p. 81)

มนุษย์⁴ ในที่สุดนักมานุษยวิทยาหลายคนได้เสนอข้อสรุปว่า ไม่สามารถจัดประเภทเชื้อชาติได้ แต่ไม่ว่าอย่างไรก็ตามเชื้อชาติถูกนำมาเป็นสัญลักษณ์สำหรับการแบ่งแยก จัดประเภททางสังคม-การเมืองทั่วไป โดยชนกลุ่มหนึ่งที่มีอำนาจมากกว่าชนกลุ่มอื่นและให้ความสำคัญแก่ตนเองสูงกว่า การต่อต้านปัญหาเชื้อชาติกลายเป็นหลักหมายสำหรับการขยายไปสู่การต่อสู้สิทธิอื่น เช่น เพศ ชนชั้น ความเป็นมนุษย์ วัฒนธรรม ความเท่าเทียมทางการเมืองและความเป็นพลเมือง ระหว่างนั้นเครื่องมือทางความคิดที่ถูกพัฒนามาเป็นอาวุธของการต่อสู้ในทุกทิศทาง ไม่ว่าจะเป็น เชื้อชาติ ชนชั้น ชาติพันธุ์ เพศ ความเป็นมนุษย์ โอบล้อมประเด็นอัตลักษณ์ในเชิงสารัตถะ และได้ให้กำเนิดแนวคิดที่จะนำมาจัดการกับปัญหาความหลากหลายของผู้คนในประเทศเป็นนโยบายพหุนิยมทางวัฒนธรรม ซึ่ง สจีวิต ฮอล⁵ เป็นนักวิชาการผู้หนึ่งท่ามกลางนักวิชาการอีกหลายคน ได้นำเสนอแนวทางที่จะแก้ไขปัญหพหุนิยมทางวัฒนธรรมโดยแนะนำแนวคิดชาติพันธุ์แนวใหม่เพื่อแก้ไขปัญหการต่อสู้ แต่การต่อสู้นั้นก็กลับเป็นการจำกัดตนเองในพื้นที่ความหมายแคบ ๆ คือทำอย่างไรที่การต่อสู้จะไม่ใช้การหัดตัวเองให้เล็กลงในป้ายชื่อ หลาย ๆ ป้าย ไม่ว่าจะเป็น เชื้อชาติ/ชนชั้น เพศ ชาติพันธุ์ ฯลฯ

อุดมการณ์ทางชนชั้นในหมู่ผู้ใช้แรงงานที่มีความหลากหลายเชื้อชาติขาดศักยภาพในการโอบรัดการรวมตัวเป็นชนชั้น อุดมการณ์ไม่สามารถสร้างความมีส่วนร่วมคนต่างเชื้อชาติเป็นให้เป็นหนึ่งเดียวกันได้ เนื่องจากปัญหาเชื้อชาติในสังคมทุนนิยมของประเทศอังกฤษซึ่งมีความซับซ้อน นักวิชาการกลุ่มซ้ายใหม่อังกฤษได้วิเคราะห์ทางชนชั้น จนพบว่ามีการแบ่งแยกกลุ่มผู้ใช้แรงงานออกเป็นกลุ่ม โดยทุกกลุ่มต่างก็ใช้เชื้อชาติของตนเองเป็นเกณฑ์สำหรับการแบ่งแยก เช่น แรงงานคนขาวจะมีสถานะสูงกว่าคนดำ และคนดำสำคัญกว่าชาวเอเชียและอื่น ๆ พอล กิลลอย (Paul Gilroy, 1987) เสนอว่าความคิดว่าจากการเข้ามาทำงานร่วมกันทั้งแนวคิดเชื้อชาติและชนชั้นทำให้เกิดความสัมพันธ์แบบใหม่ เขาจึงเสนอว่าควรทำให้เชื้อชาติฝึกผู้ใช้แรงงานกลายมาเป็นชนชั้น โดยเฉพาะชนชั้นล่าง (underclass) ซึ่งเป็นคนผิวดำและผิวสีน้ำตาล เหล่านี้คือชนชั้นรองของชนชั้นกรรมาชีพ (sub-proletariat) พวกเขามีสถานะที่ต่ำกว่าชนชั้นกรรมาชีพ คือเป็นคนชั้นล่างรองลงไปจากชนชั้นกรรมาชีพอีกทีหนึ่ง และยังเป็นฝ่ายที่ถูกเอาเปรียบจากชนชั้นกรรมาชีพ (Gilroy, 1987, p. 2) ดังนั้นชนชั้นกรรมาชีพจึงไม่สามารถรวมตัวเป็นชนชั้นได้หากไม่มีการนำเสนอยุทธวิธีใหม่ กิลลอยจึงได้ย้ายสมรภูมิการต่อสู้จากชนชั้นซึ่งล้มเหลวไปแล้ว มาสู่ชนชั้นแบบใหม่ เพราะการกดขี่บนพื้นฐานของเชื้อชาติ

⁴ กรอบความคิดเชื้อชาติมนุษย์มีรากฐานมาจากชีววิทยา และในทางโลกของชีววิทยานั้น เชื้อชาติถูกนิยามว่าเชื้อชาติมนุษย์คือ “ชนิดย่อย” (subspecies) คือประชากรที่อยู่ในชนิดเดียวกัน (species) แต่มีความแตกต่างกันออกไป ของสายพันธุ์ โฮโมซาเปียนส์ (Homo Sapiens) การจัดประเภทโดยใช้เชื้อชาติขาดความเที่ยงตรงของข้อมูลทางชีววิทยา ความหลากหลายในทางชีววิทยาของมนุษย์ไม่สามารถแบ่งแยกมนุษย์ออกจากกันได้อย่างเด็ดขาด (Haviland, Prins, Walrath, & McBride, 2005, p. 82)

⁵ บทความในเชิงโต้แย้งกับฮอลภาษาไทยก็มี คือ บทความของ นันทวัฒน์ ฉัตรอุทัย บทความ “เส้นทางความคิดของสจีวิต ฮอลล์ และวัฒนธรรมศึกษา” (นันทวัฒน์ ฉัตรอุทัย, 2558) แต่ข้อถกเถียงไม่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับประเด็นที่ผู้เขียนนำเสนอ

ชัดเจนมากในกลุ่มผู้ใช้แรงงาน แต่ ฮอล มีความคิดเห็นในเชิงคัดค้านโดยเฉพาะจากบทความที่เขาเขียนให้แก่ ยูเนสโก (the UNESCO)⁶

เชื้อชาติเชิงชนชั้นเมื่อนำมาใช้อาจจะส่งผลกระทบยาวทางอุดมการณ์ สิ่งทีกลลรอยหวังไว้ว่าจะสร้างไม่น่าจะเป็นจริงได้ ก็เพราะความจริงแล้วมีความหลากหลายทางเชื้อชาติจนไม่สามารถรวมเป็นกลุ่มที่มีจิตสำนึก ร่วมและพัฒนาเป็นชนชั้นได้ ฮอลเตือนว่าปัญหาเชื้อชาตินิยมไม่ได้เป็นปัญหาเฉพาะของคนดำและไม่ใช้เฉพาะคนดำเท่านั้นที่มีชะตากรรมอันเจ็บปวด (Hall, 1980b, p. 341) แนวคิดเชื้อชาติเชิงชนชั้นจึงเป็นแนวคิดที่ทำให้อัตลักษณ์กลายเป็นเรื่องการเมือง และโดยเฉพาะการนำเชื้อชาติซึ่งเป็นประเด็นปัญหามากที่สุดมาทำให้เป็นอัตลักษณ์ในเชิงสารัตถะนิยมด้วยแล้ว จึงถือว่าเป็นเรื่องอันตรายเป็นอย่างยิ่ง การที่ผู้เขียนนำแนวคิดของฮอลมาใช้เพราะฮอลชัดเจนที่สุดในกลุ่มซ้ายใหม่อังกฤษในช่วงเวลาเดียวกันที่ได้พัฒนา/นำเข้า แนวคิดทางมานุษยวิทยาว่าด้วยชาติพันธุ์ แนวคิดในเรื่องความแตกต่างเพื่อเข้ามาแก้ไขปัญหาสารัตถะนิยมซึ่งเกิดขึ้นมาจากการต่อสู้ทางการเมือง ทั้งการเมืองทางชนชั้น การเมืองสีผิว และการเมืองแห่งอัตลักษณ์ ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีของฮอลในประเด็น “ชาติพันธุ์แนวใหม่” มีศักยภาพและความเหมาะสมสำหรับนำมาเป็นแนวทางสำหรับแก้ไขปัญหามุขนิมทางวัฒนธรรมที่กำลังอ่อนล้าสิ้นหวังอยู่ในขณะนี้ มีทางออก

การจำแนกกลุ่มชนโดยเชื้อชาติไม่เป็นที่สนใจแก่นักมานุษยวิทยาอีกต่อไป เพราะมีความคับแคบและผิดพลาด เช่นการใช้ปัจจัยทางชีววิทยาเป็นตัวบ่งชี้จัดประเภทคนโดยเชื้อชาติ แต่ทว่าความคิดเชื้อชาติในอดีตได้แพร่กระจายจนมีลักษณะแปรเป็นสัญลักษณ์ไปแล้ว นอกจากนั้นเชื้อชาติเคยถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมืออันทรงพลังในการกดขี่โดยลัทธิอาณานิคม ดังนั้นสำหรับนักมานุษยวิทยาโดยทั่วไปแล้วแล้วเชื้อชาติเป็นเพียงวัฒนธรรม ไม่ใช่ความจริงทางชีววิทยาแต่เป็นความจริงในระดับสัญลักษณ์ ซึ่งยังขาดข้อพิสูจน์ที่น่าเชื่อถือ จึงไม่น่าเป็นที่ไว้วางใจนักหากจะนำมาใช้จำแนกกลุ่มชน นักมานุษยวิทยาจึงใช้ตัวแบบอีกแบบหนึ่งที่เรียกว่า ชาติพันธุ์หรือชาติพันธุ์สัมพันธ์” (ethnicity) เนื่องจากการที่ผู้คนได้ใช้แสดงสิ่งบ่งบอกตนเองและวัฒนธรรม เป็นเครื่องมือในการจำแนกตนเองเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งมีเหตุผลที่ดีกว่าและยังยืดหยุ่นมากกว่าการใช้ข้อมูลทางพันธุกรรม (Sanjek, 1996: 627) นอกจากนั้นแล้วชาติพันธุ์เป็นวิธีการจำแนกกลุ่มชนที่ให้ความเคารพยอมรับต่อการนิยามตนเองของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์อย่างเท่าเทียมกัน จึงมีความเหมาะสมมากกว่าเชื้อชาติ

⁶ “Race, articulation and societies structured in dominance” (Hall, 1980b)

นักมานุษยวิทยาเป็นหนึ่งในผู้นำในการต่อต้านแนวความคิดเชื้อชาตินิยม แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้จะมีการคว่ำบาตรแนวคิดนี้แต่การเหยียดเชื้อชาติก็ฝังจิตใจคนทั่วไปเสียแล้ว เหมือนกับว่ามีความคิดที่ฝังใจไว้กับลักษณะทางกายภาพไปด้วย ทำให้สีผิว ริมนิปาก เส้นผม ฯลฯ เป็นสัญลักษณ์สำหรับการตัดสินความสูงต่ำของความเป็นมนุษย์ ต่อมาเมื่อชาวยุโรปเผชิญกับคนต่างชาติจำนวนมาก จึงเกิดการพัฒนาความคิดอคติทางเชื้อชาติมาสู่มิติใหม่ เรียกว่าโรคเกลียดกลัวชาวต่างชาติ (xenophobia) ซึ่งในความเป็นจริงแล้วความเกลียดกลัวชาวต่างชาติก็คือแนวคิดเชื้อชาตินิยมเดิมนั่นเอง (Rattansi, 2007, p. 10) แต่การใส่ป้ายชื่อก็เพื่อแสดงให้เห็นว่ามีความผิดปกติบางประการของคนที่มีอาการคล้ายโรคทางจิตใจชนิดหนึ่ง มีอาการกลัวและเกลียดคนแปลกหน้า การอธิบายอาการแสดงความเกลียดกลัวว่าเป็น “โรค” เพื่อแสดงให้เห็นว่าอาการเหล่านี้สามารถแพร่ข้ามไปสู่คนอื่นได้ และพัฒนาเป็นโรคที่ติดต่อทางอารมณ์ได้โดยง่ายและรวดเร็ว นอกจากนี้โรคเกลียดกลัวชาวต่างชาติใช้เหตุผลน้อยกว่าเชื้อชาตินิยมในการตัดสินคนอื่นอีกด้วย หากเกิดปรากฏการณ์รวมหมู่ในเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งก็สามารถพัฒนาเกิดเป็นวิกฤติในเชิงโครงสร้างของนโยบายพหุนิยมทางวัฒนธรรมดังที่ปรากฏมาแล้วในหลายประเทศ

นักวิชาการนอกสาขามานุษยวิทยาก็ได้เข้ามาถกเถียงเรื่องเชื้อชาติ เพื่อต่อต้านอาณานิคมในประเทศของตนเอง เช่น กลุ่มต่อต้านอาณานิคม และกลุ่มหลังอาณานิคม (Nayar, 2010: 1) แนวคิดหนึ่งเป็นที่น่าสนใจมากเมื่อค้นคว้ากลับไปดูกระแสวิจารณ์เชื้อชาตินิยม ได้แก่เค้าโครงความคิด “เนกรีจูด” (Négritude) คำ Négritude ในภาษาฝรั่งเศสหมายถึงการปฏิเสธข้อกล่าวหาของคนผิวขาว เช่น คำอธิบายว่าคนดำไม่มีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เนกรีจูด กลับยืนยันว่าคนดำมีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ซึ่งคนดำควรหันกลับมาฟื้นฟู ผู้ก่อตั้งแนวคิด คือ เอมี เซเซ (Aimé Césaire: 1972) หนังสือ “Discourse on colonialism” แปลจากภาษาฝรั่งเศส ตีพิมพ์เมื่อปี 1955 แนวคิดเนกรีจูดไม่ได้ถูกนำไปขยายผลในแอฟริกาเลย ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าแปลกใจเป็นอย่างมาก รวมทั้งคนดำทั่วไปในยุโรปและอเมริกาก็ไม่ได้ให้ความสนใจมากนัก (Arnold, 2008) บุคคลสำคัญต่อมาคือ ฟรันทซ์ ฟาน็อง (Frantz Fanon) ปัญญาชนชาวอัลจีเรีย ผู้ต่อต้านลัทธิเชื้อชาตินิยมและสนับสนุนการปลดปล่อยอัลจีเรียจากอาณานิคมของฝรั่งเศสโดยการปฏิวัติ ได้เขียนหนังสือ “Black Skin, White Masks” (Fanon, Markmann, Sardar, & Bhabha, 2008) ฟาน็องวิจารณ์ความคิดของระบบอาณานิคมฝรั่งเศส ดังที่ชาวฝรั่งเศสเชื่อว่าประเทศตนเองเป็นเมืองแม่ มีวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าจากทั่วทั้งโลก ฟาน็องอธิบายว่าการให้ภาพแทนอันงดงามของฝรั่งเศสเป็นเพียงภาพลวงตาที่ชาวฝรั่งเศสสร้างขึ้น จากการชักนำให้ผู้คนคล้อยตามว่าประเทศอาณานิคมของตนเองมีความล้าหลัง ลัทธิอาณานิคมฝรั่งเศสได้ใช้วิทยาการทางเชื้อ

ชาติมาใช้จำแนกจัดประเภทชาวอัลจีเรีย และเรียกคนดำทั้งหมดว่า นิโกร (the Negro) เป็นการเลือกปฏิบัติ โดยการกดขี่ให้คนดำต่ำต้อยและเป็นอื่น (Others) (Hiddleston, 2009, pp. 25-26)

แรงบันดาลใจที่ได้รับจากเซเซและฟาน็องได้กระตุ้นการอ่านและค้นคว้าในหลายวงการ แต่อย่างไรก็ตามนักวิชาการกลุ่มหลังอาณานิคมกลับไม่ยอมรับในจุดยืนของเนกลิจูด เพราะแนวคิดเนกลิจูดจำกัดอุดมการณ์ไว้ที่อัฟริกาในเชิงภูมิศาสตร์จึงไม่สามารถขยายไปสู่พื้นที่อื่นได้ นอกจากนี้คนดำที่อัฟริกามีความแตกต่างหลากหลายและยังมีลักษณะผสมที่รับมาจากลัทธิอาณานิคม ถึงแม้จะมีข้อเสนอให้คนดำรื้อฟื้นวัฒนธรรมเพื่อตั้งเอาจิตสำนึกคนดำออกมาจากวัฒนธรรมชาวอัฟริกัน แต่ก็ไม่เกิดขึ้น เพราะความแตกต่างของชาติ ชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ท้ายที่สุดแล้วการบริหารอาณานิคมมีความแตกต่างกันจึงกระตุ้นวัฒนธรรมอัฟริกาให้มีพัฒนาการแตกต่างและหลากหลาย ระบบการถูกกดขี่ก็หนักเบาไม่เท่ากันและวิถีคิดของลัทธิอาณานิคมก็มีความแตกต่าง ดังนั้นในแต่ละประเทศจึงไม่เหมือนกัน (Ashcroft, Griffiths, & Tiffin, 2002[1989]) การต่อต้านจึงแตกต่างและเมื่อมีการเรียกร้องให้รื้อฟื้นวัฒนธรรมอัฟริกาจึงสืบสนว่า อัฟริกาที่ไหน เมื่อไหร่ ทำให้วัฒนธรรมร่วมของคนดำไม่สามารถเป็นจริงได้

การเรียกร้องให้เห็นถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมของคนดำไม่ได้ใช้แนวคิดเนกลิจูดโดยตรง แต่รับการใช้สัญลักษณ์ของ สีผิว ริมฝีปาก เส้นผม และอื่น ๆ มาสร้างอัตลักษณ์ในเชิงสารัตถะ ทำให้การต่อต้านการเหยียดเชื้อชาติได้รับการติดตั้งอาวุธทางการเมืองที่แหลมคม คือ “อัตลักษณ์ทางการเมือง” อัตลักษณ์คนดำถูกแนะนำผ่านสื่อหลายช่องทาง เช่น ศิลปะภาพยนตร์ ดนตรี การต่อสู้ของคนดำนั้นพวกเขาไม่ได้ต้องการย้ายกลับไปอัฟริกาแต่ต้องการมีพื้นที่ทางสังคม โอกาสทางเศรษฐกิจ ได้รับความเคารพจากชนผิวขาวของประเทศ การขยายแนวร่วมสีผิวได้ถูกนำมาประกอบสร้างเป็นแนวคิดชนชั้นแบบใหม่ และกลายมาเป็นสงครามการต่อสู้ทางสีผิวที่แหลมคมและรุนแรงซึ่งก็เกิดผลที่ตามมา คือ จากการต่อสู้เพื่อเพิ่มสิทธิกลายเป็นการสร้างลัทธิเหยียดเชื้อชาติแบบใหม่ ผู้เขียนจะอธิบายถึงผลกระทบและการวิจารณ์ในหัวข้อต่อไป ในประเด็นปัญหา *สารัตถะแห่งอัตลักษณ์*

ปัญหาสารัตถะแห่งอัตลักษณ์

สจิวต ฮอล (Stuart Hall) นักวิชาการหลังอาณานิคมศึกษา ชัยใหม่อังกฤษ และวัฒนธรรมศึกษา ได้นำเสนอแนวคิดต่อต้านเชื้อชาตินิยม จุดเด่นที่ผู้เขียนนำแนวคิดของเขามานำเสนอก็คือเพราะ ฮอลอธิบายพื้นฐานของสังคมยุโรปโดยเฉพาะอังกฤษที่มีลักษณะที่เรียกว่าสังคมพหุวัฒนธรรมนิยม (multicultural society) จากจุดยืนที่ตนเองเป็นนักวิชาการคนดำจากอาณานิคมจาไมกาและได้อพยพเข้ามาศึกษาต่ออังกฤษ ฮอลได้รับ

ประสบการณ์ตรงของปัญหาการกีดกันทางเชื้อชาติ เขาเป็นคนพันธุ์ผสม คือ ผิดำ ผสมกับผิวขาวและอาจจะมียีนเชื้อสายจีนปนอยู่ด้วย ในครอบครัวแล้วฮอลมีผิวสีดาร์จจากพ่อของเขาเอง เขามีแม่ที่รังเกียจคนดำและพยายามปรับทัศนคติของลูกทุกคนให้มีสำนึกเช่นคนขาว แต่สำหรับฮอลแล้ว การเป็นคนขาวคือสิ่งที่เป็นไปได้สำหรับตนเอง พ่อของเขาพยายามพาฮอลเข้าร่วมกิจกรรมสังสรรค์กับคนขาวที่สำนักงาน แต่สำหรับเขาเองแล้วไม่ใช่แค่เพียงเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้แต่เป็นเรื่องที่น่าขบขัน อับอาย ในวัยเด็กเขาถูกต่อต้านไม่ให้คบกับคนดำ ในที่สุดเขาคิดว่ามีพื้นที่ทางสังคมที่เหมาะสมกับตนเองมากกว่าที่จะอยู่อย่างแปลกแยกในพื้นที่คนขาวที่จาไมกา ด้วยเหตุนี้เขาจึงใช้ข้ออ้างเรื่องการศึกษาต่อเพื่อหนีสังคมเหยียดเชื้อชาติคนดำในครอบครัวตนเอง ที่อังกฤษเขาได้แต่งงานกับชาวอังกฤษผิวขาว คือ แคทเธอริน ฮอล (Catherine Hall) ดังนั้นฮอลจึงแตกต่างจากนักวิชาการคนดำอื่น เขามีความเข้าใจการกีดกัน กีดกัน ความแปลกแยกจากภายในกลุ่มตนเองอย่างลึกซึ้ง และเขาคิดอย่างประนีประนอมกับชนผิวขาว ลดข้อจำกัดผูกมัดตัวเองในเชิงสารัตถะนิยมสู่การปลดปล่อยเพื่อสร้างพันธมิตรโดยไม่ใช้เชื้อชาติเป็นเป้าหมายทางการเมือง สำหรับการเรียกร้องสิทธิของชนผิวสี คนชายขอบ และชาติพันธุ์ ฯลฯ ผู้เขียนคิดว่าข้อเสนอของฮอล คือ ทางออกหนึ่งของปัญหาเชื้อชาตินิยมและการต่อต้านเชื้อชาตินิยม จากการต่อสู้โดยสร้างทัศนคติในเชิงลบมาสู่การเรียกร้องกระแสเชิงบวก ซึ่งผู้เขียนคิดว่าสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้

อัตลักษณ์ทางเชื้อชาติได้ถูกนำมาสร้างภาพแทนสำหรับการต่อต้านการเหยียดเชื้อชาติที่ประเทศอังกฤษ นอกจากนี้ยังมีประเด็นอื่นที่สำคัญมากยิ่งขึ้นแต่ไม่ค่อยได้ถูกนำมาขยายความเข้าใจเพื่อปรับการรับรู้ของชนพื้นเมืองอังกฤษ คือ ผู้ลี้ภัยและคนพลัดถิ่น (diaspora) นอกจากเรื่องเชื้อชาติแล้วการพลัดถิ่นก็แปรแล้วเกิดคุณลักษณะใหม่ของคนต่างถิ่นให้มีความแตกต่างหลากหลายในสังคมอังกฤษ ไม่ยิ่งหย่อนกว่าความแตกต่างหลากหลายที่มีมาก่อนหน้านี้ คนพลัดถิ่นคือกลุ่มชนหลากหลายสีผิว หลากหลายที่มา ซึ่งพวกเขาไม่สามารถกลับบ้านได้ และยังคงรักษาการระลึกถึงบ้านเกิดไว้ในเชิงจินตนาการ นักวิชาการและศิลปินจำนวนหนึ่งได้ใช้แนวคิดดังกล่าวอธิบายว่า ผู้อพยพย้ายถิ่นมีอัตลักษณ์ข้ามชาติ/ประเทศและยังคงพยายามรักษาความสัมพันธ์ตนเองให้ต่อเนื่องกับท้องถิ่นเดิม ภาพแทนตนเองที่แสดงออกมาในสังคมพลัดถิ่นมีทั้งการขัดเกลาตัวเองให้เป็นคนใหม่และในบางครั้งก็แสดงออกถึงความสัมพันธ์ระหว่างตนเองในปัจจุบันและสังคมเดิม ในทำนองว่าตนเองยังคงมีอัตลักษณ์ร่วมที่ดำรงเอาไว้ได้ ฮอลอธิบายว่า อัตลักษณ์ที่เขานำมานำเสนอมีลักษณะในเชิงสารัตถะ คือ มีความหยุดนิ่ง ณ เวลาหนึ่ง ซึ่งในความจริงแล้วเขาเองมีความเปลี่ยนแปลงและอัตลักษณ์มีความเป็นพลุกพล่าน

คนพลัดถิ่นเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์เมื่อข้ามเวลาไปแล้ว แต่ที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้นหมายถึงอัตลักษณ์แสดงออกมาจากการเปลี่ยนแปลงและอ่อนไหวในทุกขณะเวลา หากเราจะอธิบายในเชิงทฤษฎีว่า “อัตลักษณ์เปลี่ยนแปลงได้และมีความหลากหลาย” อาจจะทำให้เข้าใจแนวคิดฮอลผิดพลาดไป จริง ๆ แล้ว ฮอลอธิบายว่า “อัตลักษณ์อยู่ในกระบวนการที่ผลิตสร้างอย่างไม่เคยเสร็จสมบูรณ์” ซึ่งแตกต่างจากการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ คนพลัดถิ่นมีปัญหา คือ พวกเขามีความคิดที่ผิดพลาดว่าตัวเองสามารถควบคุมความแท้ของตนเองไว้ได้ แต่ราคาที่ต้องจ่ายนั้นแพงมากเพราะการแสดงความแท้กลับต้องปะทะกับความแตกต่างหลากหลายและการเปลี่ยนแปลง อัตลักษณ์ในเชิงสารัตถะของพวกเขาอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ตรงข้ามกับสิ่งที่ตนเองดำรงจริง (Hall, 1992, pp. 1-2) ฮอลคิดว่าอัตลักษณ์พลัดถิ่นมีความหลากหลายดังนั้นการแสดงอัตลักษณ์ในเชิงหยุดนิ่งจึงปะทะกับอุปสรรคหรือแรงฝืน และด้วยความไม่รู้ตนเองว่าเป็นการยากเหลือเกินที่เขา (คนพลัดถิ่น) จะปฏิเสธการรักษาตัวตนในพื้นที่พลัดถิ่นได้ ซึ่งก็คือการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นการที่จะหลุดพ้นจากปัญหาการนำเสนอนี้ได้เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วนและต้องเข้าใจเงื่อนไขในประเทศที่ตนเองอยู่อาศัยเป็นหลัก

การแสดงอัตลักษณ์สารัตถะสร้างการเชื่อมต่อระหว่างตนเองและสังคมเดิม ผู้เขียนคิดว่าสำหรับผู้อพยพทุกคนล้วนต่างก็ต้องมีกระบวนการพิเศษเกิดขึ้นระหว่างการปรับตัวในสังคมใหม่ แต่จากการเป็นคนพลัดถิ่นและยังมีจินตนาการถึงบ้านเก่าก็สร้างความรู้สึกมั่นคงทางจิตใจ แต่ก็มีปัญหาที่ยากจะแก้ไข เช่น ปรับตัวเข้ากับสังคมใหม่ได้ช้า หรือยากมากขึ้น โดยเฉพาะนโยบายพหุนิยมทางวัฒนธรรมไม่ได้ใส่ใจกับสถานการณ์คนพลัดถิ่นที่เขามีปัญหาการหวนระลึกถึงบ้านตนเองที่แก้ไขไม่ได้ แต่นโยบายพหุนิยมทางวัฒนธรรมกลับกระตุ้นให้คนพลัดถิ่นรวมกลุ่มในทางวัฒนธรรม และสร้างความรู้สึกลึกซึ้งติดขัดกับวัฒนธรรมบ้านเกิด ซึ่งก็เท่ากับเป็นการเสริมแรงอารมณ์พลัดถิ่น ข้อบกพร่องที่สำคัญของนโยบายพหุนิยมทางวัฒนธรรม คือ ขาดวิสัยทัศน์ที่จะเข้าใจได้ว่าวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงได้ ขาดความเท่าทันปัญหาคนพลัดถิ่น จึงหยิบยื่นอาวุธให้กับคนบาดเจ็บทางจิตใจ โดยการให้อำนาจและความชอบธรรมแก่ผู้พลัดถิ่นฐาน สร้างตัวตนในเชิงสารัตถะในสังคมที่มีทัศนคติต่อต้านคนต่างชาติ

คนพลัดถิ่นก่อตัวทางสังคมขึ้นในสังคมพลัดถิ่น จากแรงกระตุ้นที่หลากหลายร่ายล้อมทำให้พวกเขาหมกมุ่นกับการแสดงตนเองเป็นตัวตนเดิม มากกว่าการเข้าใจตัวตนที่เป็นอยู่ภายในปัจจุบันในพื้นที่สังคมพลัดถิ่น ดังนั้นจึงเกิดปัญหาที่แก้ไขได้ยากมาก หากผู้ดำเนินนโยบายไม่เรียนรู้ปัญหาการดำรงอยู่ของคนพลัดถิ่นและไม่เรียนรู้เรื่องวัฒนธรรมคือ “การเปลี่ยนแปลง” พหุนิยมทางวัฒนธรรมจึงกลายเป็นลัทธิทางวัฒนธรรมเชิงสันโดษ พหุนิยมทางวัฒนธรรมไม่ใช่แนวคิดสำหรับการปลดปล่อยมนุษย์สู่ความแตกต่างหลากหลายท่ามกลางความหลากหลาย (diversity) ที่เป็นอยู่จริงของทุกสังคม เมื่อนำสถานการณ์คนด้อยภาษาต่อต้านลัทธิเชื้อ

ชาตินิยมโดยสร้างลัทธินิยมแบบใหม่คือนิยมคนดำ โดยเหยียดคนขาว (และเกิดการเหยียดเชื้อชาติอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น การต่อสู้แทนที่จะปลดปล่อยตนเองจากปัญหาเชื้อชาตินิยมแต่กลับถลำลึกจากการนำวิธีคิดเหยียดเชื้อชาติมาเป็นวิธีคิดของตนเอง คือ คนดำที่เหยียดเชื้อชาติอื่น ปัญหาเชื้อชาตินิยมและปัญหาคนพลัดถิ่น พัฒนามาเป็นโรครากแก้วของชาวต่างชาติ ทั้งหมดเกี่ยวข้องกันอย่างยุ่งเหยิง เมื่อกลับมาพิจารณาสิ่งที่ฮอลตั้งคำถามกับการต่อสู้ของคนดำเพื่อนำมาปรับใช้กับสถานการณ์พหุนิยมทางวัฒนธรรมว่า คือ *ทำอย่างไรจึงจะข้ามพ้น และไม่ทำให้ตนเองไม่ติดพันอยู่ภาพแทนทางการเมืองอัตลักษณ์ (คนดำ) เสียเอง*

การต่อสู้ในมิติใหม่ที่ฮอลนำเสนออีกคือ การหลุดจากปัญหาอัตลักษณ์ที่แข็งตัวขาดความยืดหยุ่น และสร้างอัตลักษณ์ที่เน้นความแตกต่างที่สามารถแตกต่างออกไปได้ ไม่ใช่แค่กลุ่มที่ดำรงความแตกต่างรักษาความแตกต่างแบบหยุดนิ่ง ทำอย่างไรที่จะนำความคิดเรื่องความแตกต่างมาแทนที่ความคิดเดิม หากมีความลึกซึ้งมากพอก็จะทำให้การนำเสนอภาพแทนผู้อพยพไม่เป็นปัญหาในเชิงโครงสร้างของการสื่อความหมาย และลดการกีดกันความหลากหลายภายในกลุ่ม ทางออกดังกล่าวจะสามารถทำให้คนดำได้ตรึงตรองสะท้อนกับสังคมลดการสันโดษตนเอง ยอมรับสภาพแวดล้อมซึ่งเป็นความจริงที่เขาเผชิญ ฮอลอธิบายว่าคล้ายตั้งว่าคนดำกีดกันตนเองให้อยู่ชายขอบจากตนเอง และในขณะเดียวกันนั้นก็ชักนำตนเองให้อยู่ภายใต้อัตลักษณ์กลุ่ม เช่น ศาสนาชาติพันธุ์ เชื้อชาติ เพศ และชนชั้น และการกระทำนั้นทำให้พวกเขาถูกกีดกันจากอัตลักษณ์ ต่าง ๆ เช่น ศาสนาชาติพันธุ์ เชื้อชาติ เพศ และชนชั้น ซึ่งผู้เขียนจะอธิบายในหัวข้อถัดไปในประเด็นความเป็นชายขอบของผู้อพยพในสังคมหลากหลายทางวัฒนธรรมของฮอล

ความเป็นชายขอบของผู้อพยพในสังคมหลากหลายวัฒนธรรม

หากต้องการเข้าใจปัญหาการอพยพเข้าไปอยู่อาศัยในยุโรปรุ่นใหม่ แนวคิดที่น่าจะเหมาะสมกว่าสำหรับนำมาพิจารณา คือ รูปแบบและสถานการณ์คนพลัดถิ่น อาจจะทำให้เกิดความเข้าใจปัญหาการอพยพย้ายถิ่นโดยสมัครใจหรือไม่สมัครใจได้ง่ายยิ่งขึ้น เมื่อกลับมาวิพากษ์นโยบายพหุนิยมทางวัฒนธรรมใหม่อีกครั้งว่ามีความเข้าใจและจัดการกับคนพลัดถิ่นอย่างเหมาะสม แนวคิดในการอธิบายของ ฮอล มีความสอดคล้องกับสถานการณ์เป็นอย่างดีและอาจจะสามารถนำมาปรับใช้เพื่อแก้ไขปัญหาความแตกต่างหลากหลายของคนพลัดถิ่นในสังคมที่ดำเนินนโยบายพหุนิยมทางวัฒนธรรม เพื่อความอยู่รอดแล้วพวกเขาจะต้องพยายามหยั่งรากตัวเองเพื่อเข้าเป็นส่วนหนึ่งในสังคมใหม่ และในขณะเดียวกันคนพลัดถิ่นก็ได้สร้างความสัมพันธ์กับประเทศบ้านเกิด นอกเหนือจากปัญหาการเมือง สงคราม และปัญหาในเชิงวัตถุวิสัยสำหรับการอยู่รอดแล้ว พวกเขายังมีปัญหาด้านจิตใจจากปัญหาความขัดแย้งกันเองภายในระหว่างความปรารถนาที่จะกลับบ้านแต่ก็ต้องการหยั่ง

รากฐาน ความรู้สึกเหล่านี้ขัดแย้งกันเองและตรงข้ามกับสถานการณ์จริง จึงส่งผลให้ความขัดแย้งในจิตใจเติบโตในอารมณ์ ในลักษณะเก็บกด และทำให้การดำรงอยู่และความต้องการกลับบ้านได้ทำลายความเป็นปัจจุบันลง (Hall, 2017, pp. 170-171)

ความแตกต่างของสังคมภายนอกผู้ลี้ภัยเข้ามารุกและสลายสภาวะการดำรงอยู่ของผู้อพยพ พหุนิยมทางวัฒนธรรมนั้นเต็มไปด้วยความแตกต่าง สภาวะเช่นนี้ได้กระตุ้นคนพลัดถิ่นให้เปลี่ยนแปลงตัวเอง และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากภายในอย่างมหาศาล ขอขยายความว่าผู้ลี้ภัยหรือผู้อพยพโดยสมัครใจรักษาการดำรงอยู่ในสองแบบคือ ดำรงอยู่ในสังคมปัจจุบันและดำรงอยู่ในสังคมบ้านเกิดแต่ในเชิงจินตนาการ ซึ่งเป็นอดีตแต่ยึดเหนี่ยวไว้ในความคิด แต่จากการสนับสนุนการเมืองแห่งอัตลักษณ์ เช่น ศาสนา ชาตินิยม เพศ และการเมือง โดยนโยบายพหุนิยมทางวัฒนธรรม กลับทำให้การทวนรำลึกถึงอดีตส่งผลกระทบต่อคนพลัดถิ่น*รักษาอัตลักษณ์เดิมซึ่งขาดความสอดคล้องอย่างมากกับสังคมปัจจุบัน* สำหรับสังคมพหุลักษณะการยึดถือรากเหง้าคือการปิดกั้นการรับรู้ความจริงแล้วตนเองเปลี่ยนแปลงไปแล้ว จึงเกิดปัญหาซ้ำซ้อนขึ้น (Hall, 2007, 1990) ทั้งเรื่องชาติพันธุ์ ศาสนา เพศ (การกีดกันทางเพศ การกดขี่เพศสตรี การกดขี่ครอบครัว ซึ่งมาจากความคิดอนุรักษนิยมในสังคมบ้านเกิด) หรือการสร้างความสัมพันธ์ต่อกันในเชิงเครือญาติซึ่งอาจจะสำคัญมากกว่าชาตินิยมด้วยซ้ำ (Spivak, 1992, p. 773) สำหรับคนพลัดถิ่นรุ่นที่สองแล้วถึงแม้จะไม่มีประสบการณ์จากแผ่นดินแม่แต่ความสัมพันธ์ในเชิงชาติพันธุ์อาจจะกระตุ้นให้พวกเขาสืบสาวหาความแท้ของประเทศที่พ่อและแม่อพยพผ่านประวัติศาสตร์ของครอบครัว เช่น ค้นหาจากรรณกรรม หรือการเมืองในประเทศนั้น (Radhakrishnan, 2007, p. 119) ชาตินิยมและการอนุรักษนิยมทางประเพณีบ้านเกิดกลายมาเป็นพื้นที่เฉพาะที่ประกอบควรรวมกลายมาเป็นอัตลักษณ์ในเชิงสารัตถะได้

บุคคลทั้งหมดในสังคมคือพลเมืองหรือผู้อยู่อาศัยในรัฐหนึ่ง ไม่ว่าจะอยู่ในสังคมมานาน หรือถูกเบียดขับให้เป็นชนกลุ่มน้อย ดำรงตนเป็นส่วนหนึ่งของชาตินิยม และกลุ่มอนุรักษนิยมทางประเพณี นอกจากจะเป็นสมาชิกของกลุ่มย่อยแต่จริง ๆ แล้ว พวกเขาเป็นพลเมืองของรัฐที่ตนเองอยู่อาศัยอยู่ด้วย และเกิดปัญหาตบอดร้ายแรงประการหนึ่งก็คือ กลุ่มสารัตถะอัตลักษณ์มักจะเชื่อว่าประเพณีที่ตนเองพยายามอนุรักษ์ได้รับการถ่ายทอดมาโดยตรง จากการส่งต่อสืบทอดลั่นมาตามแนวดิ่ง กลุ่มประเพณีนิยมหรือ คนดำจำนวนหนึ่งเข้าใจผิดไปจากความจริงและมองไม่เห็นว่ พวกเขาเปลี่ยนแปลงในแนวระนาบตัดข้ามไปมาระหว่างชุมชนเพศ เชื้อชาติและชาติกำเนิดเดิม หากพวกเขาเห็นบริบทของความแตกต่างที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงหลากหลาย และเข้าใจว่าผู้อพยพตลอดจนทายาทได้กลายมาเป็นคนใหม่ ฮอลเรียกว่า “คนพันธุ์ผสมหรือพันทาง” (hybridity) คนพันทางไม่ได้นิยามตัวเองหยุดนิ่งแบบเดิมอีกแล้ว พวกเขา นิยามตนเองจากความ

หลากหลาย (Lowe, 2007, p. 132) หากกลุ่มต่อสู้เรื่องพหุนิยมทางวัฒนธรรมเพื่อสิทธิความเท่าเทียมของกลุ่ม มองเห็นการเปลี่ยนแปลงก็จะมีทางออกที่แตกต่างออกไป แนวคิดพหุนิยมทางวัฒนธรรมจะต้องตระหนักและ ทำเข้าใจประเด็นความเป็นชายขอบเชิงซ้อนและไม่ส่งเสริมอัตลักษณ์ในเชิงสารัตถะเพื่อที่จะไม่ให้มีปัญหาเพิ่ม มากยิ่งขึ้น

ความคิดในเชิงสารัตถะนิยม คือ สถานการณ์ที่อยากจะหลีกเลี่ยงได้ แต่การละรึถึงบ้านแบบโหยหา อดีตก็เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ คือถึงแม้ไม่ถูกขบขันด้วยการเมืองของนักการเมืองพลัดถิ่นเชิงชาติพันธุ์และ จารีตทางศาสนา พวกเขาก็มีความรู้สึกหวงรักถึงบ้านและสร้างสารัตถะกับจินตกรรมที่แน่นิ่งในอดีต ไม่ว่าจะ เป็น ท้องถิ่น เครือญาติ โบสถ์ มัสยิด เทศการ ภูมิอากาศ อาหาร ฯลฯ เหล่านี้เกิดขึ้นอยู่แล้ว คนรุ่นอื่นก็จะ สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมใหม่และปัญหาที่เกิดขึ้นใหม่ และก็จะอาจจะแตกต่างจากปัญหารุ่นคนพลัดถิ่น ก็ได้ ผู้เขียนพบว่าปัญหาสำคัญเกิดขึ้นในขณะที่มีเหตุการณ์ทางการเมืองเข้มข้น ได้มีนักการเมืองพลัดถิ่นเชิงชาติ พันธุ์ นักกิจกรรมพหุนิยมทางวัฒนธรรมได้เข้ามากระตุ้นให้เกิดชุมชนในเชิงจินตนาการ ดังนั้นจึงเกิดกลุ่มคนที่คุ กรุ่นด้วยอารมณ์พลัดถิ่นแต่หากสถานการณ์เบาบางลงในที่สุดพวกเขาก็จะสามารถผสมกับท้องถิ่นใหม่ได้ กลายเป็นคนพันธุ์ผสม⁷ หรือกลายเป็นคนของที่นี่ได้โดยไม่รู้สึกละแวกในเชิงผู้พลัดถิ่นอีกต่อไป

คนดำที่อังกฤษและสหรัฐอเมริกาใช้พื้นที่ทางสังคมและสื่อสารมวลชนเพื่อต่อต้านลัทธิเชื้อชาตินิยม ตอบโต้กับวาทกรรมเชื้อชาตินิยมโดยคนผิวขาว อัตลักษณ์คนดำในเชิงสารัตถะถูกหล่อเลี้ยงจากความเกลียดที่มี ต่อผู้กดขี่ ซึ่งเป็นความกดดันในด้านตรงกันข้าม ดังนั้นหากถามว่าอัตลักษณ์คนดำมาจากอะไร คำตอบมาจาก ผังตรงข้ามที่เข้ามาสัมผัสกันในเชิงเหยียดเชื้อชาตินั้นเอง คนขาวหยิบยื่นวิธีคิดเชื้อชาตินิยมและคนดำได้ กระตุ้นให้ตัวเองและกลุ่มดำรงอัตลักษณ์คนดำ และสร้างให้เป็นพลังทางการเมืองในเชิงต่อต้านคนผิวขาว ฮอล อธิบายว่าพวกเขาได้สร้างปัญหาใหญ่ตามมาคือ การหาความดำที่แท้จริงไม่พบ⁸ เพราะจากที่อธิบายข้างต้นอัต ลักษณ์คนดำมาจากการก่อตัวเพื่อต่อต้านคนขาว ดังนั้นอัตลักษณ์คนดำที่เป็นธรรมชาติจึงไม่มีอยู่จริง เพียงแต่ ว่าพวกเขาจับเครื่องมือการเหยียดสีผิวมาจากคนขาวในลักษณะนำมาใช้แบบกลับด้านแค่นั้นเอง

⁷ ผู้เขียนตระหนักดีว่ามีความแตกต่างกันบ้างในบางกรณี อยางที่ทราบกันดีว่า ปัญหาเชื้อชาติภายใน สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ หรือหลาย ๆ ที่ ถึงแม้คนดำหรือเชื้อสายอื่น ๆ จะกลายเป็นพลเมืองแล้วหลายรุ่นแต่ก็ยังเกิดปัญหาการกีดกันทางเชื้อชาติ และถูกนำมาเป็นประเด็น ชัดแย้งต่อต้านการกีดกันทางเชื้อชาติ ด้วยเชื้อชาติ เนื่องจากบทความนี้ใช้ในกรณีผู้อพยพเข้าไปอยู่ในสถานพหุนิยมทางวัฒนธรรม แต่ แนวคิดของ ฮอล ใช้ได้กว้างขวางกว่านั้น การที่ผู้เขียนนำมาใช้เฉพาะกรณีผู้อพยพจึงครอบคลุมไม่ได้ชัดเจนแต่อย่างใด

⁸ คนดำสร้างวัฒนธรรมในเชิงสารัตถะขึ้นมาเป็นแกนกลาง ให้คนดำใช้ประกอบสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง ซึ่งอ้างอิงจากความคิดเกี่ยวกับความแท้ใน รากกำเนิดเผ่าพันธุ์ เพื่อเป็นพลังตอบโต้กับภาพแทนที่ผลักพวกเขาให้อยู่ชายขอบของสังคม

ถึงแม้ว่าหลายคนจะคิดว่าผู้อพยพ คนดำและชนกลุ่มน้อย ตอบโต้กับการถูกกดขี่ในสังคมพหุนิยมทางวัฒนธรรม แต่ฮอลไขความกระจ่างว่า หากจะอธิบายว่าผู้อพยพคนดำและชนกลุ่มน้อยนั้น ต่อสู้เพื่อสิทธิของตนเอง แต่จากรูปการณที่ปรากฏแล้วนั้นเห็นได้ชัดว่าพวกเขา “บั่นทอนตัวเอง” ถึงแม้พวกเขาจะถูกกีดกันไม่ให้เข้าถึงทรัพยากร หรือถูกปิดเบือนการรับรู้จากชนกลุ่มหลักในสังคม แต่การตอบโต้จากความเจ็บปวดในนามศาสนา ชาติพันธุ์ เป็นเรื่องอันตรายอย่างยิ่ง การตอบโต้จึงไม่ควรเกิดขึ้นจากการสร้างภาพแทนกลุ่มตนเองที่ผิดเพี้ยน เช่น นำเสนอตนเองแบบหยุดนิ่งตายตัวไม่ได้ปรับตัวกับสังคมที่ตนเองอยู่อาศัย ดังนั้นการเรียกร้องสิทธิจากพหุนิยมทางวัฒนธรรม ต้องแก้ไขปัญหาคำคัญก่อน คือ “จะต่อสู้อย่างไรที่จะสามารถก้าวข้ามความสัมพันธ์ภาพแทนทางการเมืองและไม่ติดกับภาพแทนทางการเมืองเสียเอง”

ฮอลรื้อวาทกรรมภาพแทนอัตลักษณ์วิจารณ์เพื่อให้เข้าใจถึงที่มาของอัตลักษณ์คนดำ เดวิด มอร์เลย์ (David Morley, 2019) ให้ความเห็นว่า ฮอลให้ความระมัดระวังในการพิจารณาอัตลักษณ์มาก (Morley, 2019, p. 5) และเสนอให้เข้าใจอัตลักษณ์แบบใหม่ คือ “ความแตกต่าง” จากตัวอย่างก่อนหน้านี้ได้แสดงให้เห็นแล้วว่า หากผู้อพยพและคนดำจะตอบโต้กลับไปทีลัทธิเชื้อชาตินิยมแต่อย่างไรก็ตามพวกเขาไม่สามารถตอบโต้กลับไปได้จริง ๆ ลัทธิเชื้อชาตินิยมไม่ได้หมดไปแต่กลายเป็นแตกหน่ออ่อนทำให้มีลัทธิเชื้อชาตินิยมหลากหลาย การต่อต้านโดยการพัฒนาความเกลียดและผลักกลับไปฝ่ายตรงข้าม โดยอุปโลกน์ว่าเป็นอัตลักษณ์ตนเองจึงเท่ากับเป็นการสร้างความไม่รู้จักตนเองตลอดไป อีกทั้งเป็นอื่นในสังคมของตนเองอย่างไม่จบสิ้น

ฮอลเสนอทางออกจากปัญหาโดยการสร้างการเมืองแบบใหม่ คือการสร้างภาพแทนที่เป็นพลวัตและทำให้อัตลักษณ์มาจากจากความแตกต่าง กล่าวคือ ความแตกต่างกลายมาเป็นสารัตถะสำหรับก่อตัวให้แก่อัตลักษณ์นั่นเอง อาจลองเปรียบเทียบได้กับการต่อสู้ของชนกลุ่มน้อยในสังคมพหุวัฒนธรรม ที่ต้องการทำให้เกิดความเท่าเทียมและให้การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ยอมรับสิทธิในการนับถือ/ปฏิบัติ ทางศาสนา ยอมรับในสิทธิทางวัฒนธรรม และยอมรับในสิทธิทางเพศหลากหลาย ฯลฯ หากจะเคลื่อนไหวต่อสู้ตามที่ฮอลนำเสนอ ผู้ต่อสู้จะต้องเคลื่อนย้ายสำนักไปสู่ฐานราก และใช้มันเพื่อสร้างความคิดในการประกอบสร้างความเป็นตัวตน โดยยึดโยงฐานราก ทั้งเรื่องชาติพันธุ์ ศาสนา เพศ และเหตุผลที่ทำให้พวกเขาจำต้องย้ายถิ่น และมีปฏิบัติการผ่านภาษาในสังคมการสื่อสาร อาจจะเรียกพื้นที่ดังกล่าวว่า “พื้นที่ปฏิบัติการทางวาทกรรม” ในพื้นที่ดังกล่าวไม่มีผู้ส่งสารทางเดียว แต่เป็นพื้นที่ที่ทุกคนสามารถนำเข้าข่าวสารหรือภาษา ไม่มีใครเชื่อหรือถูกครอบงำหรือถูกชักจูงฝ่ายเดียว รวมถึงแนวคิดเชื้อชาตินิยมหรือพหุนิยมทางวัฒนธรรมแบบสำเร็จรูป ทุกคนเป็นผู้สื่อสารและมีเครื่องมือของตนเองในการถอดความหมายของสาร (Hall, 1980a, 2019a) เครื่องมือในที่นี้ฮอลหมายถึง “วัฒนธรรม” และในสังคมพหุวัฒนธรรมยิ่งต้องพัฒนาเครื่องมือให้สามารถถอดความหมายทาง

วัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายและยืดหยุ่น เพื่อที่จะเข้าคนต่างวัฒนธรรม ฮอลอธิบายว่า รหัสที่มีเงื่อนไขเฉพาะเจาะจงจึงต้องมีความระมัดระวังไม่ทำให้การสื่อสารเพิ่มปัญหาเดิมมากยิ่งขึ้น ดังนั้นจะอย่างไรที่จะทำให้ภาพแทนที่ใช้สำหรับต่อสู้เพื่อความเท่าเทียมจะเป็นเครื่องมือที่ผู้ใช้สามารถควบคุมได้” (Hall, 1995, pp. 223-224)

ความเป็นสารัตถะก็พัฒนาขึ้นจากการสื่อสารแบบคับแคบ แต่จะอย่างไรที่ผู้อพยพหรือชนกลุ่มน้อยจะตอบโต้กับการเหยียดเชื้อชาติโดยการเลียนแบบภาพแทนที่มีปัญหาอยู่แล้ว และไม่นำภาพแทนของตนเองมาครอบงำคนในกลุ่ม หากเป็นเช่นนั้น “คุณจะไม่สามารถบอกได้ว่าแตกต่างจากเชื้อชาตินิยม เพราะพวกเขามองว่าคุณเหมือนกัน” (Hall, 1995, p. 225)

การนำเสนอภาพแทนในสังคมหลากหลายวัฒนธรรมจากการอ้างเรื่องสิทธิในความแตกต่าง แต่เพิ่มพลังทางการเมืองด้วยการรวมกลุ่มทางวัฒนธรรม ศาสนา ชาติพันธุ์ ฯลฯ ก็เท่ากับเป็นการปิดกั้นความแตกต่างที่มีอยู่ภายใน หากพวกเขาเปลี่ยนแปลงรับสิ่งใหม่ ๆ ทำให้การนำเสนอตนเองเข้าสู่สังคมตลอดจนสามารถสร้างแนวหน้าการต่อสู้แบบใหม่ และพบทางออกสำหรับการแข่งขันทางการเมือง ชาติพันธุ์ ศาสนา ที่กระทำผ่านอัตลักษณ์ กล่าวคืออัตลักษณ์มีลักษณะของการแสดงออกจากการสร้างใหม่อยู่เสมอและปรากฏออกมาในช่วงเวลาที่มีผู้สื่อสารสู่สังคม อัตลักษณ์จึงไม่มีตัวแบบที่สำเร็จรูปและไม่มีอัตลักษณ์ที่ไม่มีการทำงาน การทำให้ ชาติพันธุ์ ศาสนา และวัฒนธรรม มาเป็นเนื้อหาสำหรับสร้างภาพแทน ก็เท่ากับเป็นการผลักให้ประเด็นเหล่านี้กลายเป็นสมรภูมิทางการเมือง ไม่ใช่การลดความขัดแย้งแต่เป็นการจุดไฟตัวเองมอดไหม้ สำหรับคนที่อ่านงานของฮอลแล้ว บางคนคงคิดว่าฮอลปฏิเสธการใช้อัตลักษณ์ทางการเมืองและชาติพันธุ์ ฮอลไม่ได้ปฏิเสธ อัตลักษณ์ทางการเมืองและไม่ได้ปฏิเสธชาติพันธุ์ ถึงแม้ว่าทั้งสองหน่วยนี้มีปัญหา ถึงแม้ฮอลจะรื้อและตีแผ่มันออกมาให้เห็นผลกระทบของการทำให้เห็นปัญหาจากการสร้างสารัตถะให้แก่การต่อสู้แล้วก็ตาม แต่หากจะเข้าใจแนวคิดของฮอลให้ถ่องแท้จริง ๆ คงต้องเข้าใจว่าเขาคือนักกิจกรรมที่ต้องการแก้ไขปัญหาค่าต่อสู้ทางชนชั้นและพยายามปรับแนวคิดใหม่ ๆ เพื่อที่จะทำให้การต่อสู้มีทางออกไม่ล้มเหลวหรือสร้างความรุนแรงจนยากที่จะแก้ไข ดังนั้นสิ่งที่ฮอลรื้อแล้วสร้างมันขึ้นมาใหม่ซึ่งผู้เขียนขอเรียกว่า “อัตลักษณ์เชิงบวก” “และชาติพันธุ์แนวใหม่” ไม่ใช่อัตลักษณ์ในเชิงสารัตถะดังที่อธิบายไว้มากแล้ว การนำเสนอจำเป็นที่จะต้องทำในพื้นที่เปิดและแบบค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งพัฒนาจากทฤษฎีของ อันโตนิโอ กรัมสกี (Antonio Gramsci) เรียกว่า “สงครามของการย่ำตำแหน่ง” (war of maneuver) และ “สงครามของการกำหนดตำแหน่งแห่งที่” (war of position) คือการทำงานในสังคมนรอบตัวในชีวิตประจำวัน ฮอลเสนอให้สร้างพันธมิตรกับคนอื่นไม่ใช่การแยกตัวเองออกมา (Hall, 2019b, p. 37) เพราะหากเน้นที่อัตลักษณ์กลุ่มที่ยึดโยงกลับไปที่บ้านเกิดรังแต่จะขัดแย้งกับ

ชีวิตประจำวันของตนเองอย่างไม่จบสิ้น แต่หากบ้านเกิดกลายเป็นแหล่งประวัติชีวิต คุณค่า ที่พวกเขาจะนำมาพัฒนาหรือแก้ไขบางสิ่งที่ทำให้สมาชิกในสังคมใหม่เปิดรับความแตกต่างได้ น่าจะเป็นสิ่งสำคัญที่สุดและจะทำให้เกิดการพัฒนาคือความเป็นพันธมิตรระหว่าง เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ วัฒนธรรม โดยไม่ยึดติดรวมถึงเปิดให้คนภายในครอบครัว กลุ่มทางสังคมพัฒนาตนเองได้อย่างอิสระ

หากใครต้องการเปลี่ยนพฤติกรรมในสถานการณ์ที่ต่างเป็นผู้ถูกดูหมิ่นหรือกดทับความเป็นมนุษย์ก็สามารถทำได้ คือ แทนที่จะอยู่อย่างโดดเดี่ยวแต่ทำให้มีปัญหาาร่วมกันและสร้างสังคมสันติสุขให้เกิดการยอมรับ หรือ สร้างอำนาจนำ” (hegemony) ในสังคม จากนั้นก็นำมากำหนดทิศทางของผู้คนในสังคม พหุชาติพันธุ์ได้ การสร้างความเป็นพันธมิตรระหว่างชาติพันธุ์และชนกลุ่มหลักจึงเป็นสิ่งสำคัญ ผู้เขียนคิดว่าน่าจะมีแต่เพียงยุทธศาสตร์นี้เท่านั้นจึงจะสามารถแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งในประเทศที่ใช้นโยบายพหุนิยมทางวัฒนธรรม อาจจะมีเริ่มโดยการผสมกลุ่มเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาาร่วมกัน ทั้งเรื่อง ชาติพันธุ์ คุณค่า ศาสนา เพศ ฯลฯ ทั้งนี้ในหัวข้อถัดไปผู้เขียนต้องการนำเสนอว่าหากจะใช้วิธีการสร้างพันธมิตรทุกชาติพันธุ์ในสังคมหลากหลายวัฒนธรรมตามแนวคิดของฮอลควรทำอย่างไร

ชาติพันธุ์แนวใหม่และพหุนิยมทางวัฒนธรรม

แนวคิดชาติพันธุ์แนวใหม่ (new ethnicities)⁹ ของฮอลมาจากการวิจารณ์การใช้การเมืองเชิงวัฒนธรรมเพื่อยืนยันตัวตนในเชิงตรรกะของการค้นหาความแท้ ความจริงแล้วอัตลักษณ์เป็นเรื่องของการปรับและการประนีประนอมกับวาทกรรมครอบงำทางสังคม ที่ผู้อพยพหรือชนกลุ่มน้อยจินตนาการตนเองในสถานการณ์ที่ถูกควบคุมจากวาทกรรม (Hall, 1996; Zhang, 2017, p. 190) เนื่องจากมีตรรกะบางอย่างที่ทำให้การรับรองอัตลักษณ์ ดังนั้นพวกเขาจึงเข้าใจว่าตนเองมีความมั่นคง ไม่เปลี่ยนแปลง และเหมือนเดิม แต่ในความจริงแล้วมีการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไปตลอดเวลา (Hall, 2019c, pp. 64-65) ชาติพันธุ์แนวใหม่เสนอให้สนใจว่าการก่อตัวของอัตลักษณ์ที่อัตลักษณ์มีความเป็นคนอื่นปะปนอยู่ในตัวเองอยู่ด้วย ยกตัวอย่างเช่น จากการที่เราจ้องมองการเห็นได้ถูกนำกลับมาผสมกับตัวเรา ดังนั้นอัตลักษณ์ของตัวเรามาจากพื้นที่ของความสัมพันธ์ในสังคม ไม่ได้มาจากการแยกตัวเองโดดเดี่ยวออกไป (Hall, 2019c, pp. 69-70)

หากพิจารณาแนวคิดพหุนิยมทางวัฒนธรรมที่กำลังมีปัญหาที่แก้ไขได้ยาก โดยเฉพาะแนวความคิดพหุนิยมทางวัฒนธรรมพัฒนามาจากวาทกรรมเสรีนิยม ในความจริงแล้วเสรีนิยมไม่ได้สนใจเรื่องการให้ความเคารพแก่ความแตกต่างมากนัก และไม่ได้แก้ไขปัญหาคือการพัฒนาการเมืองโดยเน้นความแตกต่างแต่อย่างใด

⁹ แนวคิดชาติพันธุ์แนวใหม่ได้รับการตีพิมพ์ซ้ำหลายครั้ง (Hall, 1995, 1997, 2019c)

เพราะเสรีนิยมต้องการให้กลุ่มคนมีความชัดเจนจึงสนับสนุนการรวมเป็นกลุ่ม จะว่าไปแล้วคือรูปแบบหนึ่งที่พัฒนามาจากระบอบอาณานิคม ซึ่งฮอลเรียกว่า “อาณานิคมเชิงซ้อน” (Hall, 1995, p. 225; Hall, 1997) จากที่ผู้วิจัยนำเสนอว่าพหุนิยมทางวัฒนธรรมไม่ได้สนใจเคารพความแตกต่างนั้น ฮอลได้เสนอไว้ว่า ตั้งแต่การใช้คำว่า “multiculturalism” โดยการเติมปัจจัย “-ism” ก็เปลี่ยนความหมายจากความหลากหลายกลายเป็นการกลับด้านของคำ คือการนิยามความหลากหลาย จากสถานะของความแตกต่างและหลากหลาย กลายมาเป็นความนิยมในกลุ่มตนเองท่ามกลางกลุ่มอื่น ที่หลากหลาย คล้ายกับลัทธิทางการเมืองประเภทหนึ่ง เพราะการเสริมกลุ่มเฉพาะที่หยุดนิ่งก็คือการลดทอนหรือปิดกั้นเงื่อนไขที่จะมีความแตกต่างหากหลากหลายในตัวเอง (Hall, 2000, p. 210) ฮอลพัฒนาเครื่องมือที่นักมานุษยวิทยาใช้จัดประเภทกลุ่มชน และปรับเปลี่ยนบางส่วนเพื่อให้มีความเหมาะสมสำหรับใช้กับผู้อพยพ หรือชนกลุ่มน้อยทางวัฒนธรรม โดยเรียกว่า “ชาติพันธุ์แนวใหม่” ในเบื้องต้นนี้ผู้เขียนขอเกริ่นว่ามีความแตกต่างจากชาติพันธุ์ที่นักมานุษยวิทยาใช้ เพราะนักมานุษยวิทยาใช้โดยไม่ได้แฝงนัยยะทางการเมืองแต่มุ่งที่สะท้อนถึงความสัมพันธ์ในทางวัฒนธรรม (นิติ, 2559, p. 39)¹⁰ และเกิดการจัดกลุ่มที่แตกต่างหลากหลาย รวมถึงพัฒนาการข้ามกลุ่มได้อย่างยืดหยุ่น คำว่าชาติพันธุ์เหมาะสมกว่า ชนเผ่า (tribe) ซึ่งชาวยุโรปเคยใช้เรียกชนกลุ่มอื่นเพื่อกดคนอื่นให้ต่ำกว่าตนเอง นอกจากนี้ชาติพันธุ์ได้ถูกนำมาใช้แทนการจัดประเภทโดยเชื้อชาติอย่างตั้งใจ เพราะมนุษย์ทุกคนคือเชื้อสายเดียวกัน และเพื่อลดปัญหาเชื้อชาตินิยม ดังนั้นนักมานุษยวิทยาจึงใช้ชาติพันธุ์เป็นเครื่องมือที่มีความเป็นกลางแก่ทุกคน ไม่สนับสนุนว่าชาติพันธุ์ใดชาติพันธุ์หนึ่งมีคุณค่าสูงส่งกว่าชาติพันธุ์อื่น

ชาติพันธุ์แนวใหม่ของฮอลแตกต่างออกไปเพราะเขาตั้งใจที่จะนำมาใช้ในเชิงการเมืองและเพิ่มเติมว่ามีวาทกรรมในการกำหนดการดำรงอยู่ของกลุ่มชนซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน ขออธิบายเพิ่มเติมว่าภาพแทนเชื้อชาติมีรหัสที่ฝังลึกอยู่แล้วในประวัติศาสตร์ เช่น เชื้อชาตินิยม การเกลียดกลัวชนต่างชาติหรือชนกลุ่มน้อย เป็นต้น ดังนั้นในขณะที่ผู้ที่กำลังแสดงตนเองเชิงชาติพันธุ์ให้เกิดการรับรู้ ทั้งหมดล้วนอยู่ในบริบทที่มีประวัติศาสตร์การกำหนดตำแหน่งแห่งที่ เช่น มีคุณค่า อารายธรรม ที่ให้คุณค่าความเป็นคนที่ไม่เสมอกัน การทำงานลักษณะนี้เป็นการใช้ในเชิงวาทกรรม เช่น ผู้ที่มีอำนาจมากกว่าก็จะสามารถใช้วาทกรรมกำหนดคนอื่นได้ตลอดจนกำหนดได้ว่าใครควรมีคุณค่าที่สูงหรือต่ำกว่า และความเชื่อนี้เข้าครอบงำกดให้คนตระหนักรู้ว่าตนเองต่ำต้อยกว่าชาติพันธุ์อื่น การจัดประเภทจึงไม่มีความเสมอกันแต่เป็นแบบลดหลั่นกันไป และต่างก็มีบริบทสัมพันธ์ต่อกันเป็นการเฉพาะในแต่ละพื้นที่ กลุ่ม และช่วงเวลา

¹⁰ นิติ ภัวครพันธุ์ อธิบายไว้โดยละเอียดถึงพัฒนาการของกรอบแนวคิดชาติพันธุ์ โดยเฉพาะในบทที่ 1 (นิติ ภัวครพันธุ์, 2559, น. 27-49)

สำหรับการสร้างความชอบธรรมจากภาพแทนแบบใหม่นั้นฮอลเสนอว่าไม่ควรทำให้เกิดปัญหาเช่นเดิม และจะต้องทำให้ดีกว่า (Hall, 1995, p. 226) เมื่อพิจารณาอัตลักษณ์ของผู้อพยพย้ายถิ่น ควรเห็นการอ้างอิงความเป็นอื่นที่เกิดขึ้นตลอดเวลาซึ่งมีความสัมพันธ์กับวาทกรรมที่มีอยู่หลากหลายอีกด้วย เช่น วาทกรรมว่าด้วยครอบครัว สีผิว คนต่างถิ่น คนย้ายถิ่น เพศ ฯลฯ (Hall, Morley, & Chen, 1996) ถึงแม้ ฮอลจะวิพากษ์ภาพแทนแต่เขาก็เสนอว่าให้สร้างการเมืองภาพแทนแบบใหม่ โดยการจักระบบการเคลื่อนไหวต่อสู้ แบ่งปัน และกระจายอุดมการณ์ ที่มีบริบทของชาติพันธุ์ที่มองแบบขยายให้กว้างขวางออกไปและทำให้เกิดการรวมเข้ามากกว่าที่จะกีดกันออก เช่น ไม่ควรสร้างการแบ่งแยกคนดำที่มีเชื้อสายผสมออกไปจากคนดำ ไม่ใช่ความบริสุทธิ์ทางเชื้อชาติมากำหนดการเป็นส่วนหนึ่งหรือไม่ การทำให้เพศที่หลากหลายมีที่ยืนในสังคมครอบครัว ชาติพันธุ์ และวัฒนธรรม ฮอลใช้คำว่า “การประกาศสุนทรพจน์แห่งความแตกต่าง” ที่ “มีการรวบรวมเข้ามา มากกว่าการระงับความแตกต่าง” ดังนั้นจึงควรสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ใหม่ที่ใช้ความแตกต่างออกไปเป็นสารัตถะ ทำให้ภาพแทนที่สร้างขึ้นมาสามารถทำงานได้และสาธารณชนให้การยอมรับ เป็นภาพแทนเลื่อนไหล ยืดหยุ่น และแข่งขันกันได้ อย่างเสมอภาคและชอบธรรม (Hall, 1995, pp. 226-227)

แนวทางการแก้ไขปัญหาพหุนิยมทางวัฒนธรรมจึงต้องแก้ไขที่สถาบันอำนาจนำ และต้องคิดแบบชาติพันธุ์แนวใหม่ ซึ่งไม่ใช่การทำลายอำนาจนำ แต่เป็นการเปลี่ยนให้เห็นว่ามีความแตกต่างหลากหลาย โดยทำให้ความแตกต่างในเชิงการมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันกลายเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งก็เป็นการเข้าไปปรับวาทกรรมใหม่ เพราะในสังคมพหุนิยมทางวัฒนธรรมนั้นไม่มีใครที่จะสามารถทำลายความแตกต่างหลากหลายให้หมดลงได้ ทั้งความแตกต่างจากกลุ่มตนเองหรือต่างกลุ่ม ดังนั้นจึงต้องกลับมาเข้าใจอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ใหม่ว่า ไม่ควรเน้นที่ความเหมือนแต่เน้นที่ความแตกต่าง ว่าความต่างได้กระตุ้นเขาเองให้แสดงตนในเชิงตอบรับขณะสร้างการรับรู้ของคนอื่นในพื้นที่ของการสื่อความหมาย ซึ่งฮอลอธิบายว่าทำอย่างไรที่จะสามารถทำให้เกิดการอ้างอิงจากความแตกต่างโดยทำให้ผู้คนสามารถมีอัตลักษณ์ที่แตกต่างสามารถอยู่ร่วมกันได้ (Hall, 2019c, p. 81) หากวางแนวคิดชาติพันธุ์ใหม่ของ ฮอลไว้ในบริบทการเมืองในสังคมพหุชาติพันธุ์ จะต้องไม่เน้นที่การปรนเปรอการอนุรักษ์นิยมจนทำให้เกิดกลุ่มอนุรักษ์นิยมหุดแคบ แต่ติดตามการพัฒนาและแตกต่างหลากหลายจากวัฒนธรรมตนเอง หากพิจารณาเห็นก็จะพบว่าความแตกต่างจากกลุ่มตนเอง เพราะความแตกต่างจากภายในกลุ่มตนพัฒนาจากการมีส่วนร่วมนอกสังคมนอกตัว หมายความว่าบุคคลนั้นได้สร้างการเป็นส่วนหนึ่งในสังคมที่เขาอยู่อาศัย ดังนั้นผู้เขียนจึงคิดว่าแนวคิดชาติพันธุ์แบบใหม่ของฮอลน่าจะเป็นทางออกของพหุนิยมทางวัฒนธรรม เพราะลดความขัดแย้งภายในกลุ่มและต่างกลุ่มในสังคม นอกจากนั้นยังส่งเสริมให้คนในสังคมมาพิจารณาการมีส่วนร่วมกันมากกว่าจะมาเพ่งที่อัตลักษณ์ของคนที่เข้ามาใหม่หรืออัตลักษณ์ของชนกลุ่ม

หลักในสังคม แต่หันมาสนใจความแปลกใหม่ ส่วนผสมเก่าใหม่ ส่วนผสมที่มาจากภายในภายนอก หรือ ส่วนผสมคนในและคนที่เพิ่งมาจากต่างถิ่นเป็นต้น

สรุป

ผู้เขียนคิดว่ากรณีศึกษาพหุนิยมทางวัฒนธรรมสามารถปรับแนวคิดของฮอลมาใช้วิเคราะห์ได้ เช่น ประเด็นที่ฮอลแนะนำให้การต่อสู้เพื่อสิทธิความเสมอภาคในพหุสังคม พิจารณาความคิดอัตลักษณ์ในเชิง สารัตถะนิยมอย่างระมัดระวัง ผู้เขียนเข้าใจว่าการสร้างอัตลักษณ์เพื่อความรู้สึกมั่นคงเป็นสถานการณ์ที่ยากจะ หลีกเลี่ยง คือถึงแม้ไม่ถูกข่มขู่ด้วยการเมืองคนพลัดถิ่น สิ่งนี้ก็เกิดขึ้นอยู่แล้วแต่ก็เบาบางลงได้เช่นกัน หาก พวกเขาพัฒนาการหลอมรวมกับคนท้องถิ่นกลายเป็นคนวัฒนธรรมผสม หรือพลเมืองที่มีมีคุณค่าร่วมกับคน ในประเทศก็จะสามารถลดการต่อต้านและเพิ่มความยอมรับให้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมได้มากยิ่งขึ้น

ฮอลหรือสร้างอัตลักษณ์ของผู้อพยพและชนกลุ่มน้อยที่สร้างขึ้นมากในสถานการณ์ว่าพวกเขาไม่สามารถ ตอบโต้กับการกดขี่ได้ทั้งหมด การหาทางออกจากปัญหาที่ผู้เขียนนำมาจาก ฮอล ก็คือการทำให้การเมืองของ การสร้างภาพแทนเป็นสิ่งที่ไม่มีพลวัตและอัตลักษณ์ในเชิงสารัตถะพัฒนาสู่ความเป็นสารัตถะอีกแบบหนึ่ง โดย เข้าใจพื้นฐานว่า ชชาติพันธุ์ ศาสนา เพศ ทำงานอยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการทางวาทกรรมซึ่งทุกคนสามารถแข่งขันกัน ได้ ซึ่งทำอย่างไรที่จะทำให้การต่อสู้ในการนำเสนออัตลักษณ์และภาพแทนเป็นสิ่งที่ผู้ต่อสู้สามารถควบคุมได้ และอยู่ในทิศทางที่สามารถเป็นส่วนหนึ่งกับสังคมส่วนรวมได้

หากต้องการนำเสนออัตลักษณ์ก็ควรเป็นอัตลักษณ์เชิงบวก และอ่อนน้อมต่อความแตกต่างทั้งของ ตนเองเมื่อผ่านเวลา ทำแบบค่อยเป็นค่อยไป ประสานความสัมพันธ์รอบตัวเองเพื่อสร้างพันธมิตรกับคนอื่นใน สังคม การนำมาปรับใช้สำหรับกรณีพหุนิยมทางวัฒนธรรมก็สามารถทำได้ คือ การทำให้จินตนาการการสร้าง สังคมสันติสุขมีอำนาจและเป็นตัวกำหนดทิศทางของสังคม และนำมาสู่การปรับวาทกรรมการลดทอนความ เป็นมนุษย์สู่การสร้างการรู้จักและทำให้เกิดการรวมตัวเข้าสู่สังคมอย่างกว้างขวางยืดหยุ่น ดังนั้นการต่อสู้จึง ไม่ใช่การต่อสู้เพื่อเอาชนะแต่เป็นการต่อสู้เพื่อให้ได้รับความยอมรับ อยู่ในบริบทสัมพันธ์กับคนที่แตกต่าง แทนที่การกีดกันระหว่างกันแบบเชื้อชาตินิยม และลดปัญหาการเกลียดกลัวชนต่างชาติหรือชนกลุ่มน้อย

ชาติพันธุ์แนวใหม่แตกต่างจากการใช้แนวคิดชาติพันธุ์ของนักมานุษยวิทยาซึ่งเน้นความเป็นกลางที่ทุก คนใช้นิยามร่วมกัน ส่วนแนวคิดของฮอลคือ การทำให้ชาติพันธุ์กลายเป็นการเมืองว่าด้วยวัฒนธรรม ที่เน้นการ

ประสานแนวร่วมต่างชาติพันธุ์ สีผิว ศาสนา และชนชั้น ถึงแม้จะต่อสู้กับวาทกรรมครอบงำการกีดกันทางเชื้อชาติ แต่ไม่ใช่การปะทะแล้วลบลูตมการณ์ แต่เป็นการสร้างใหม่แล้วแบ่งปัน และกระจายอุดมการณ์ที่มีบริบทของความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์ที่เน้นความแตกต่างรวมถึงการเปลี่ยนแปลงอีกด้วย ทำให้การเมืองใหม่เป็นการรวบรวมชาติพันธุ์ที่แตกต่างเข้ามา มากกว่าเน้นที่การจัดกลุ่มแบบพหุนิยม ทำให้เกิดการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ โดยสร้างสารัตถะที่ความแตกต่าง เลื่อนไหลและมีความยืดหยุ่น

บรรณานุกรม

- Arnold, A. J. (2008). Beyond postcolonial Césaire: Reading Cahier D'un Retour Au Pays Natal Historically. *Forum for Modern Language Studies*, 44(3), 258-275. doi: 10.1093/fmls/cqn012
- Ashcroft, W. D., Griffiths, G., & Tiffin, H. (2002[1989]). *The empire writes back: theory and practice in post-colonial literatures*. London: Routledge.
- Bradford, P. V., & Blume, H. (1992). *Ota Benga: The Pygmy in the zoo*. New York: St. Martin's Press.
- Césaire, A. (1972). *Discourse on colonialism*. New York: MR.
- Fanon, F., Markmann, C. L., Sardar, Z., & Bhabha, H. K. (2008). *Black skin, white masks*. London: Pluto.
- Gilroy, P. (1987). *There ain't no black in the Union Jack : The cultural politics of race and nation*. London: Routledge.
- Hall, S. (1980a). Encoding/decoding. In S. Hall & D. Hobson (Eds.), *Culture, media, language: Working papers in cultural studies, 1972-79* (pp. 117-126). London and New York: Routledge.
- Hall, S. (1980b). Race, articulation and societies structured in dominance. In UNESCO (Ed.), *Sociological theories: Race and colonialism* (pp. 305-345). Paris: UNESCO.
- Hall, S. (1990). Cultural identity and diaspora. In J. Rutherford (Ed.), *Identity: Community culture, difference* (pp. 223-237). London: Lawrence & Wishart.
- Hall, S. (1992). What is this "black" in black popular culture? *Social Justice*, 20(1-2), 104-114.

- Hall, S. (1995). New ethnicities. In W. D. Ashcroft, G. Griffiths, & H. Tiffin (Eds.), *The postcolonialism studies reader* (pp. 223-227). London: Routledge.
- Hall, S. (1996). Introduction: Who needs 'identity'? In S. Hall & P. D. Gay (Eds.), *Questions of cultural identity* (pp. 1-17). London: Sage.
- Hall, S. (1997). Old and new identities, old and new ethnicities. In A. D. King (Ed.), *Culture, globalization and the world-system* (pp. 41-68). Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Hall, S. (2000). Conclusion: the Multi-cultural question. In B. Hesse (Ed.), *Un/Settled multiculturalisms: Diasporas, Entanglements, 'Transruptions'* (pp. 209-255). London and New York: Zed Books.
- Hall, S. (2007). Cultural Identity and diaspora. In J. E. Braziel & A. Mannur (Eds.), *Theorizing diaspora: A reader* (pp. 233-246). Malden, Oxford and Victoria: Blackwell.
- Hall, S. (2017). *Familiar stranger : a life between two islands*. Durham: Duke University Press Books.
- Hall, S. (2019a). Encoding and decoding in the television discourse. In D. Morley (Ed.), *Stuart Hall: Essential essays Vol. 2* (pp. 258-276). Durham and London: Duke University Press.
- Hall, S. (2019b). Gramsci's relevance for the study of race and ethnicity [1986]. In D. Morley (Ed.), *Stuart Hall: Essential essays Vol. 2* (Vol. 1, pp. 21-54). Durham and London: Duke University Press.
- Hall, S. (2019c). Old and new identities, old and new ethnicities. In D. Morley (Ed.), *Stuart Hall: Essential essays Vol. 2* (pp. 63-82). Durham and London: Duke University Press.
- Hall, S., Morley, D., & Chen, K. H. (1996). *Stuart Hall: Critical dialogues in cultural studies, Comedia* (Vol. null).
- Haviland, W., Prins, H., Walrath, D., & McBride, B. (2005). *Cultural anthropology: The human challenge*. Canada: Wadsworth.
- Hiddleston, J. (2009). *Understanding postcolonialism: Négritude*. Stocksfield: Acumen.

- Lowe, L. (2007). Heterogeneity, hybridity, multiplicity: Making asian american differences. In J. E. Braziel & A. Mannur (Eds.), *Theorizing diaspora: A reader* (pp. 132-155). Malden, Oxford and Victoria: Blackwell.
- Morley, D. (2019). General introduction. In D. Morley (Ed.), *Stuart Hall: Essential essays Vol. 2* (pp. 1-15). Durham and London: Duke University Press.
- Mullings, L. (2005). Interrogating racism: Toward an antiracist anthropology. *Annual Review of Anthropology*, 34(1), 667-693. doi:10.1146/annurev.anthro.32.061002.093435
- Nayar, P. K. (2010). *Postcolonialism: A guide for the perplexed*. London and New York: Continuum.
- Radhakrishnan, R. (2007). Ethnicity in an Age of Diaspora. In J. E. Braziel (Ed.), *Theorizing Diaspora: A Reader* (pp. 119-131). Malden, Oxford and Victoria: Blackwell.
- Radhakrishnan, R. (2007). Ethnicity in an age of Diaspora. In J. E. Braziel (Ed.), *Theorizing diaspora: A reader* (pp. 119-131). Malden, Oxford and Victoria: Blackwell.
- Rattansi, A. (2007). *Racism: A very short introduction*. Oxford and New York: Oxford University Press.
- Rzepnikowska, A. (2019). Racism and xenophobia experienced by Polish migrants in the UK before and after Brexit vote. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 45(1), 61-77. doi:10.1080/1369183X.2018.1451308
- Sanjek, R. (1996). Race. In A. Barnard & J. Spencer (Eds.), *Encyclopedia of social and cultural anthropology* (pp. 696-700). London & New York: Routledge.
- Spivak, G. C. (1992) Acting bits/identity talk. *Critical Inquiry*, 18(4), 770-803. doi:10.1086/448656
- Thomas, D. A., & Clarke, M. K. (2013). Globalization and race: Structures of inequality, New sovereignties, and citizenship in a neoliberal era. *Annual Review of Anthropology*, 42(1), 305-325. doi:10.1146/annurev-anthro-092412-155515
- Valluvan, S., & Kapoor, N. (2016). Notes on theorizing racism and other things. *ETHNIC AND RACIAL STUDIES*, 39(3), 375-382. doi:10.1080/01419870.2016.1109680

Zhang, L. (2017). How to understand Stuart Hall's "identity" properly? *Inter-Asia Cultural Studies*, 18(2). doi:10.1080/14649373.2017.1309498

นันทวัฒน์ ฉัตรอุทัย. (2558). เส้นทางความคิดของสจิวต์ ฮอลล์ และวัฒนธรรมศึกษา. ใน นันทวัฒน์ ฉัตรอุทัย (บก.), *จับกระแสสังคมศาสตร์: รวมบทความวิชาการ 50 ปี สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา เชียงใหม่*. เชียงใหม่: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นิติ ภาวครพันธุ์. (2559). *ชนถก ชาติและชาติพันธุ์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยาม.